

Krzysztof Sas-Nowosielski¹, Mateusz Gutek²

¹ Akademia Wychowania Fizycznego w Katowicach

² Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie

SKŁONNOŚCI DO PODEJMOWANIA RYZYKA WŚRÓD OSÓB UPRAWIAJĄCYCH RÓŻNE ODMIANY SPORTU WSPINACZKOWEGO

Cel badań. Porównanie skłonności do ryzyka wśród osób uprawiających różne dyscypliny wspinaczkowe: buldering, wspinaczkę lodową/drytooling, alpinizm/taternictwo, wspinaczkę tradycyjną (określaną także mianem „na własnej asekuracji”) oraz wspinaczkę sportową. **Materiał i metoda.** Badaniami objęto 284 osoby, w tym 69 kobiet. Zastosowano metodę sondażową, technikę ankietową, jako narzędzie badawcze wykorzystując Test Zachowań Ryzykownych Studenckiego. **Wyniki.** Średnia wyników skali testu wyniosła 67,44 i odniesiona do norm stenowych opracowanych przez Studenckiego oznacza silne skłonności do ryzyka i preferencję zachowań niosących ze sobą ryzyko. Kobiety i mężczyźni nie różnią się pod tym względem w sposób istotny, z wyjątkiem wymiaru Poczucia lękowej niepewności, która okazała się istotnie wyższa u kobiet. Była to zarazem jedyna zmienna niezależna od wieku. Różnice między uprawiającymi różne dyscypliny wspinaczkowe dotyczyły wymiarów: Poczucia wewnętrznego przymusu do ryzykowania oraz Świadomości uczestnictwa w zagrożeniu. W obu przypadkach najwyższe wyniki uzyskali alpinści, natomiast najniższe uprawiający wspinaczkę sportową. **Wnioski.** Choć wspinaczkę zalicza się do sportów ekstremalnych, osoby uprawiające różne jej odmiany wykazują zróżnicowane skłonności do ryzyka.

Słowa kluczowe: wspinaczka, ryzyko, Test Zachowań Ryzykownych

WPROWADZENIE

Choć brak jednoznacznej i w pełni akceptowanej definicji ryzyka, w najbardziej ogólnym rozumieniu oznacza ono możliwość utraty jakiegś wartości. Utrata może mieć charakter fizyczny (ból, uszkodzenie ciała, utrata życia), psychiczny (brak poczucia bezpieczeństwa), społeczny (utrata szacunku w otoczeniu społecznym, ośmieszenie się), ekonomiczny (utrata sprzętu) (Opaschowski, 2000). Jednak – paradoksalnie – ryzyko jest źródłem nie tylko zagrożeń, ale i szans, stwarzając możliwość zyskania tych samych lub podobnych wartości (Plummer, 2009) – szacunku otoczenia społecznego, atrakcyjności seksualnej, sprawności fizycznej, podniesienia samooceny, zaspokojenia potrzeb samorealizacji itp. Zapewne z tego właśnie względu dobór naturalny wzmacniał u ludzi zarówno

---

Praca wpłynęła do Redakcji: 02.02.2018

Zaakceptowano do druku: 02.03.2018

Adres do korespondencji: Krzysztof Sas-Nowosielski, Katedra Humanistycznych Podstaw Kultury Fizycznej, Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki, ul. Mikołowska 72a, 40-065 Katowice, e-mail: k.sas-nowosielski@awf.katowice.pl

Jak cytować:

Sas-Nowosielski, K.J., Gutek, M. (2018). Skłonności do podejmowania ryzyka wśród osób uprawiających różne odmiany sportu wspinaczkowego. *Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu*, 61, 3–9.

tendencje asekuracyjne, jak i ekspansyjne, poszukiwanie bezpieczeństwa i poszukiwanie ryzyka.

Obserwowany we współczesnych czasach dysonans między rosnącą presją instytucjonalną na maksymalizowanie bezpieczeństwa licznych obszarów aktywności społecznej z jednej strony (wszechobecne informowanie o zagrożeniach związanych nawet z korzystaniem z przedmiotów codziennego użytku, restrykcyjne przepisy dotyczące bezpieczeństwa zabawek i placów zabaw dla dzieci itp.), a z drugiej strony pogonią wielu ludzi za przysłowiowym „dreszczykiem emocji” owocuje – między innymi – dużą popularnością form aktywności ruchowej zwanych rekreacją ryzyka (*risk recreation*) lub sportem ekstremalnym (*extreme sport*) (Brymer, 2010). Choć wymykają się one próbom jednoznacznego zdefiniowania, przyjmuje się, że są to takie formy aktywności fizycznej, które z racji warunków, w jakich są podejmowane, niosą ze sobą ryzyko poważnego uszkodzenia ciała lub nawet utraty życia (Hetland i Vittersø, 2012; Willig, 2008), niezależnie od tego, czy są praktykowane w środowisku przyrodniczym (np. góry) czy w otoczeniu infrastruktury miejskiej (np. sztuczne ściany wspinaczkowe, budynki wykorzystywane do freerunningu lub BASE jumping). Gwoli ścisłości należy jednak zauważyć, iż nie zawsze ich uprawianiu towarzyszy ryzyko obiektywne (rzeczywiste zagrożenie związane ze sposobem podejmowania aktywności i/lub warunkami środowiskowymi), choć zazwyczaj wiążą się – i tym przede wszystkim różnią się od aktywności „nieryzykownych” – z wysokim ryzykiem subiektywnym (postrzeganie zagrożenia przez osobę). Systematyczne badania nad osobowościowymi korelatami zachowań ryzykownych podejmowane są od kilkudziesięciu lat (Jack i Ronan, 1998; Studenski, 2004a, b; Zaleśkiewicz, 2005; Zuckerman, 1994) i za pomocą różnych narzędzi. W wielu z nich porównywano ludzi uprawiających sporty ekstremalne i ich nieuprawiających, rzadziej osoby uprawiające różne odmiany danego „sportu ekstremalnego” różniące się między sobą wielkością ryzyka, zwłaszcza obiektywnego (Kajtana, Tuśak, Barić i Burnik, 2004).

Jedną z takich aktywności jest wspinaczka, definiowana w „Wielkiej encyklopedii gór i alpinizmu” (Kiełkowska i Kiełkowski, 2002) jako „pokonywanie trudnego terenu górskiego z wykorzystaniem jego naturalnej rzeźby lub z pomocą sztucznych ułatwień, często z użyciem specjalistycznego sprzętu wspinaczkowego” (s. 493). Współczesna wspinaczka przyjmuje wiele odmian; niektóre w sposób ewidentny wykraczają poza taką definicję (teren nie tylko nie zawsze ma charakter górski, ale wręcz bywa elementem przestrzeni miejskiej, np. sztuczne ściany wspinaczkowe), lecz przede wszystkim różnią się one stopniem obiektywnego i subiektywnego ryzyka. Osoby je uprawiające zwykle koncentrują się na określonej subdyscyplinie wspinaczkowej lub subdyscyplinach pokrewnych (np. wspinaczka sportowa i buldering, alpinizm i drytooling), w związku z czym nasuwa się pytanie, czy jest to związane ze zróżnicowaniem skłonności do podejmowania ryzyka, a nie jedynie ze swoistością uwarunkowań motoryczno-fizjologicznych danej formy aktywności.

CEL BADAŃ

Celem badań było zatem porównanie skłonności do ryzyka wśród osób uprawiających różne dyscypliny wspinaczkowe: w kolejności od najbardziej do najmniej ryzykownych – alpinizm/taternictwo (przebywanie przez wiele godzin lub nawet dni w dużej

ekspozycji, zagrożenie czynnikami obiektywnymi – załamania pogody, lawiny), wspinaczkę lodową / drytooling (wspinaczka na lodospadach lub w terenie skalnym i skalno-lodowym, występuje często ekspozycja, zagrożenie odpadnięciem z urwanymi kawałkami lodu, wypadnięciem ostrzy czekanów itp.), wspinaczkę tradycyjną (określaną także mianem „na własnej asekuracji”, tj. z użyciem samodzielnie zakładanych punktów asekuracyjnych, które jako punkty kierunkowe mogą samoczynnie wypadać z miejsc założenia; mogą też występować duże odległości między punktami asekuracyjnymi), wspinaczkę sportową (wspinaczka po drogach ubezpieczonych w stałe punkty asekuracyjne, trwale osadzone w skale lub ścianie przez wykwalifikowane osoby; drogi wspinaczkowe zazwyczaj nie wymagają wysokiego wychodzenia ponad punkty asekuracyjne, jednak niektóre drogi mogą być dość mocno ekspozowane) oraz buldering (wspinaczka na głazy i/lub sztuczne ścianki kilkumetrowej wysokości, istotą jest sam ruch, nie występują manipulacje sprzętowe ani tzw. ekspozycja związana z przebywaniem na dużej wysokości nad podłożem). Postawiono pytanie, czy między uprawiającymi poszczególne dyscypliny wspinaczkowe istnieją różnice w skłonnościach do ryzyka.

MATERIAŁ I METODY

Badaniami objęto 284 osoby, kobiety i mężczyzn (odpowiednio $n = 69$ i $n = 215$), uprawiające różne odmiany wspinaczki: buldering ($n = 32$ osoby; 11%), wspinaczkę lodową/drytooling ($n = 15$; 5%), alpinizm/taternictwo ($n = 16$; 6%), wspinaczkę tradycyjną ($n = 41$; 14%) oraz wspinaczkę sportową ($n = 180$; 63%). Wiek badanych wynosił od 15 do 63 lat, średnio 30,20 roku ($SD = 8,23$). Wobec niemożności precyzyjnego ustalenia operatu dobór próby miał charakter nieprobabilistyczny, a dane zbierano za pośrednictwem Internetu, zamieszczając narzędzie badawcze na portalach tematycznych i zapraszając do anonimowego wypełnienia testu.

Do oceny skłonności do podejmowania ryzyka zastosowano Test Zachowań Ryzykownych (TZR) (Studenski, 2004b). Narzędzie to obejmuje cztery podskale: Autoteliczności ryzykowania, Poczucia wewnętrznego przymusu do ryzykowania, Świadomości uczestnictwa w zagrożeniu oraz Poczucia lękowej niepewności. Autoteliczność ryzykowania operacjonalizowana jest jako celowe podejmowanie ryzykownych zachowań, które stają się dla podmiotu źródłem nagród psychologicznych (poprawa samopoczucia, satysfakcja). Wymiar Poczucia wewnętrznego przymusu do ryzykowania traktuje ryzyko jako konsekwencję obierania trudnych i ambitnych celów, których realizacja bez jego podejmowania nie byłaby możliwa. Świadomość uczestnictwa w zagrożeniu oznacza uzmysławianie sobie przez podmiot, że udział w trudnych i niebezpiecznych zadaniach może prowadzić do negatywnych konsekwencji. Ostatnia podskala dotyczy odczuwania lęku w trakcie wykonywania ryzykownej czynności.

Rzetelność podskal mierzona metodą zgodności wewnętrznej wzorem α Cronbacha okazała się wysoka. Wyniosła od $\alpha = 0,81$ dla podskali Świadomości uczestnictwa w zagrożeniu do $\alpha = 0,93$ w przypadku podskal Autoteliczności ryzykowania oraz Poczucia wewnętrznego przymusu do ryzykowania.

Ocenił na podstawie skośności i kurtozy rozkłady okazały się zbliżone do normalnego, w związku z czym do porównań między średnimi wykorzystano testy parametryczne: t -Studenta oraz analizę wariancji wraz z towarzyszącymi jej testami *post hoc*. Oszacowano także wielkości efektu testami d Cohena w przypadku testu t oraz η^2 w przypadku analizy wariancji.

WYNIKI

Średnia wyników skali TZR, wynosząca dla całej próby badawczej 67,44, odniesiona do norm stenowych opracowanych przez Studenskiego (2004b) oznacza silne skłonności do ryzyka i preferencję zachowań niosących ze sobą ryzyko. W tabeli 1 przedstawiono wyniki poszczególnych podskal odrębnie dla kobiet i mężczyzn. Jedynym wymiarem, który różnicował przedstawicieli obu płci, było Poczucie lękowej niepewności związanej z uprawianą odmianą wspinaczki – okazało się ono silniejsze u kobiet ($t_{(282)} = 2,41$; $p = 0,017$; d Cohena = 0,33). Wielkość efektu sugeruje, iż związek między płcią a omawianym czynnikiem można określić jako słaby do umiarkowanego.

Poczucie lękowej niepewności było zarazem jedyną zmienną, która nie zależała od wieku badanych ($R^2 = 0,001$; $F_{(1,282)} = 2,29$; $p < 0,131$). Modele regresji z wiekiem jako predyktorem pozostałych czynników skali TZR były istotne statystycznie, wynosząc dla poszczególnych podskal: Autotelicznosci ryzykowania: $R^2 = 0,06$; $F_{(1,282)} = 17,17$; $p < 0,001$; Poczucia wewnętrznego przymusu do ryzykowania: $R^2 = 0,04$; $F_{(1,282)} = 12,60$; $p < 0,001$; Świadomości uczestnictwa w zagrożeniu: $R^2 = 0,02$; $F_{(1,282)} = 5,62$; $p < 0,018$. We wszystkich przypadkach znak współczynników kierunkowych wskazuje na malejące z wiekiem nasilenie poszczególnych wymiarów skłonności do ryzykownych zachowań, najbardziej w zakresie Autotelicznosci ryzykowania ($\beta = -0,24$, $b = -0,36$; $t = -4,14$, $p < 0,001$), najmniej w zakresie Świadomości uczestnictwa w zagrożeniu ($\beta = -0,14$, $b = -0,08$; $t = -2,37$, $p < 0,018$).

Oceny zależności między czynnikami skali TZR a rodzajem dyscypliny wspinaczkowej uprawianej przez badanych dokonano za pomocą analizy wariancji ANOVA (tab. 2). Istotność statystyczną zaobserwowano w odniesieniu do Poczucia wewnętrznego przymusu do ryzykowania ($p = 0,026$) oraz Świadomości uczestnictwa w zagrożeniu ($p = 0,003$). W obu przypadkach analiza *post hoc* ujawniła, iż istotne różnice występują przede wszystkim między alpinistami a osobami uprawiającymi buldering oraz wspinaczkę sportową – wyniki alpinistów były istotnie wyższe od pozostałych wymienionych grup wspinaczy, a wielkość efektu wskazuje na umiarkowaną siłę związku między zmiennymi.

WNIOSKI

Celem badań było porównanie skłonności do ryzyka osób uprawiających różne odmiany wspinaczki, zaliczanej do tzw. sportów ekstremalnych. Współcześnie występuje ona w wielu odmianach, różniących się nie tylko terenem i celami działania, ale także obecnością i wielkością ryzyk – obiektywnego i subiektywnego. Ryzyka te przyjmują najniższy poziom w bulderingu i we wspinacze sportowej, najwyższy natomiast w alpinizmie. Decydują o tym takie czynniki jak duża ekspozycja (przepaściowość) terenu działania (minimalna w bulderingu, bardzo duża w alpinizmie), obecność obiektywnych czynników zagrażających ze strony pogody lub integralności terenu działania (ponownie największa w alpinizmie – występuje tu stałe zagrożenie lawinami kamiennymi lub śnieżnymi, a załamanie pogody może grozić śmiercią), a także trudności z zakładaniem punktów asekuracyjnych i ich trwałość, by wymienić tylko kilka przykładów. Nasuwa się pytanie, czy preferencje co do określonych form wspinaczki nie są związane ze zróżnicowaniem skłonności do ryzykownych zachowań. Uzyskane wyniki zdają się przynajmniej częściowo wskazywać odpowiedź twierdzącą na tak postawione pytanie.

Rozpatrując zależności między poszczególnymi czynnikami skali TZR a dyscyplinami

Tab. 1. Statystyki opisowe oraz porównanie podskal Testu Zachowań Ryzykownych wśród kobiet i mężczyzn

Podskala	Kobiety		Mężczyźni		Porównanie kobiety/ mężczyźni		
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	$t_{(282)}$	<i>p</i>	<i>d</i>
Autoteliczność ryzykowania	24,42	13,13	25,14	12,32	-0,42	0,676	0,06
Poczucie wewnętrznego przymusu do ryzykowania	26,71	11,77	27,29	11,28	-0,37	0,714	0,05
Świadomość uczestnictwa w zagrożeniu	11,39	5,07	11,94	4,74	-0,83	0,408	0,11
Poczucie lękowej niepewności	3,97	1,81	3,37	1,81	2,41	0,017	0,33

Tab. 2. Statystyki opisowe oraz porównanie podskal Testu Zachowań Ryzykownych wśród przedstawicieli pięciu subdyscyplin wspinaczkowych

	Dyscypliny wspinaczkowe					ANOVA $F_{(4,279)}$	<i>post hoc</i>	η^2
	bouldering (Bd)	alpinizm (Al)	wspinaczka lodowa/ drytooling (Ld)	wspinaczka tradycyjna (Td)	wspinaczka sportowa (Ws)			
Autoteliczność ryzykowania	26,15 (2,21)	28,40 (3,23)	25,63 (3,13)	26,51 (1,96)	24,06 (0,93)	0,76 $p = 0,554$	-	-
Poczucie wewnętrznego przymusu do ryzykowania	26,94 (1,99)	33,67 (2,90)	29,13 (2,81)	30,20 (1,76)	25,77 (0,84)	2,81 $p = 0,026$	Al, Td > Ws Al > Bd	0,04
Świadomość uczestnictwa w zagrożeniu	11,66 (0,83)	15,60 (1,22)	13,06 (1,18)	12,93 (0,74)	11,16 (0,35)	4,16 $p = 0,028$	Al > Bd, Ws Ld > Ws Al ^{tend} > Td*	0,06
Poczucie lękowej niepewności	3,69 (0,32)	4,00 (0,47)	3,56 (0,46)	3,20 (0,29)	3,51 (0,14)	0,65 $p = 0,628$	-	-

* Tendencja w kierunku istotności różnic: $p = 0,061$

wspinaczkowymi, na których się skoncentrowano, zaobserwowano istotne różnice w zakresie Poczucia wewnętrznego przymusu do ryzykowania i Świadomości uczestnictwa w zagrożeniu, przy czym siła związku w obu przypadkach przyjmowała wartości umiarkowane. Zgodnie z oczekiwaniami, osoby uprawiające alpinizm charakteryzowały się wynikami istotnie wyższymi niż osoby uprawiające wspinaczkę sportową w zakresie obu wymienionych wyżej czynników, a w aspekcie Świadomości uczestnictwa w zagrożeniu również względem wspinaczy uprawiających bouldering. Także wspinacze upra-

wiający wspinaczkę tradycyjną charakteryzowali się wyższymi wynikami w zakresie czynników: Poczucia wewnętrznego przymusu do ryzykowania oraz Świadomości uczestnictwa w zagrożeniu niż uprawiający wspinaczkę sportową. Co interesujące, badani o większej świadomości uczestnictwa w zagrożeniu podejmują działania związane z wyższym ryzykiem niż ci, którzy uprawiają ogólnie bezpieczniejsze odmiany wspinaczki.

Zasadniczo, bez uwzględniania rodzaju aktywności wspinaczkowej, skłonności do ryzykowania wśród wspinaczy wydają się po części zależne od ich płci i wieku. I tak, kobiety doznają większego lęku podczas wykonywanych czynności, co potwierdza bardzo często czynione – choć, rzecz jasna, spontaniczne – obserwacje partnerów wspinaczkowych oraz instruktorów i trenerów wspinaczki, iż przedstawicielki płci żeńskiej częściej i mocniej obawiają się wychodzić ponad punkty asekuracyjne, podejmować wspinaczkę bez asekuracji czy ze słabą asekuracją. W zakresie drugiej ze wspomnianych zmiennych demograficznych stwierdzono, iż z wiekiem zmniejszają się skłonności do celowego wybierania ryzykownych zachowań, wewnętrzny przymus ryzykowania oraz świadomość uczestnictwa w zagrożeniu.

Traktowani całościowo wspinacze w opisywanych badaniach deklarowali wysoki poziom skłonności do ryzyka, wyższy niż inne osoby badane testem TZR, w tym uprawiające sporty przestrzeni, jak lotnictwo (Baran, 2011; Studenski, 2004a, b). Wynik taki wpisuje się w obraz dotychczasowych badań prowadzonych w ramach teorii poszukiwania wrażeń Zuckermana (Guszkowska i Bołdak, 2010; Jack i Ronan, 1998; Zuckerman, 1994).

Pomimo wartości poznawczej przeprowadzonych badań należy wspomnieć o kilku ograniczeniach, które nakazują zachować ostrożność w generalizowaniu uzyskanych wyników. Przede wszystkim poszczególne grupy różniły się liczebnościami, ze szczególnie dużym udziałem wspinaczy sportowych. Po drugie, wobec niemożności utworzenia operatu i przeprowadzenia pełnego losowania dobór próby nie był w pełni probabilistyczny. Po trzecie, choć o przynależności do określonej grupy decydowała deklaracja badanych, którzy wskazywali dyscyplinę wspinaczkową stanowiącą zasadniczy obszar ich działalności, konsekwentne przypisanie do grup jest częstokroć utrudnione. Pomimo zaszyfrowanych ograniczeń autorzy uważają, iż przeprowadzone badania i uzyskane w nich wyniki poszerzają stan wiedzy o ludziach uprawiających ryzykowne formy aktywności sportowo-rekreacyjnej.

BIBLIOGRAFIA

- Baran, P.M. (2011). Temperament i optymizm a skłonność do ryzyka u pilotów i kierowców zawodowych. *Studia Psychologica*, 11(2), 19–34.
- Brymer, E. (2010). Risk and extreme sports: a phenomenological perspective. *Annals of Leisure Research*, 13(1–2), 218–239.
- Guszkowska, M., Bołdak, A. (2010). Sensation seeking in males involved in recreational high risk sports. *Biology of Sport*, 27(3), 157–162.
- Hetland, A., Vittersø, J. (2012). The feelings of extreme risk: Exploring emotional quality and variability in skydiving and BASE jumping. *Journal of Sport Behavior*, 35(2), 154–180.
- Jack, S.J., Ronan, K.R. (1998). Sensation seeking among high- and low-risk sports participants. *Personality and Individual Differences*, 25(6), 1063–1083.
- Kajtna, T., Tušak, M., Barić, R., Burnik, S. (2004). Personality in high-risk sports athletes. *Kinesiology*, 36(1), 24–34.

- Kiełkowska, M., Kiełkowski, J. (red.) (2002). *Wielka encyklopedia gór i alpinizmu*. Tom 1: *Wprowadzenie*. Katowice: Stapis.
- Opaschowski, H. (2000). *Xtrem: Der kalkulierte Wahnsinn. Extremsport als Zeiphänomen*. Hamburg: B.A.T. Freizeit-Forschungsinstitut.
- Plummer, R. (2009). *Outdoor recreation*. New York-London: Routledge.
- Studenski, R. (2004a). Płeć a podejmowanie ryzyka. *Przegląd Psychologiczny*, 47(2), 147–156.
- Studenski, R. (2004b). *Ryzyko i ryzykowanie*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Willig, C. (2008). A phenomenological investigation of the experience of taking part in 'extreme sports'. *Journal of Health Psychology*, 13(5), 690–702.
- Zaleśkiewicz, T. (2005). *Przyjemność czy konieczność. Psychologia spostrzegania i podejmowania ryzyka*. Gdańsk: GWP.
- Zuckerman, M. (1994). *Behavioral expressions and biosocial bases of sensation seeking*. Cambridge: Cambridge University Press.

ABSTRACT

Risk propensity among people practising various climbing disciplines

Background. The purpose of the study was to compare risk propensity among people practising various types of climbing: bouldering, drytooling, alpinism, traditional climbing, and sports climbing. **Material and methods.** The study involved 284 climbers, including 69 women. The participants filled in the Risky Behaviour Test by Studenski. **Results.** The mean test outcome was 67,44, which, when related to sten norms by Studenski, means strong risk propensity among climbers and preferences for risky behaviours. No gender differences were observed, except for anxiety uncertainty, which was significantly higher in female subjects. It was also the only factor that turned out not related to the age of the climbers. Differences between types of climbing concerned the compulsion to risk and awareness of participation in risk. In both cases, the highest scores were observed in alpinists and the lowest in sports climbers. **Conclusions.** Although climbing is generally recognized as one of the extreme sports, the risk propensity is different among climbers representing various types of this activity.

Key words: climbing, risk, Risky Behaviour Scale